

2020 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Muhalefetin tamamen red oyuna rağmen Merkezi Yönetim Bütçesi kabul edildi;

2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi TBMM’de kabul edildi. 488 milletvekilinin 329’u kabul, 159’u ise red oyu kullandı. Uzun zamandır her bütçe döneminde olduğu gibi muhalefet kanadı 2020 bütçesine red oyu kullansa da AK Parti ve MHP milletvekillerinin kabul oyuyla salt çoğunluk sağlanarak bütçe kabul edildi.

Orta Vadeli Mali Planda (2020-2022) fiyat İstikrarı, finansal istikrar ve sürdürülebilir büyüme hedefleri dikkat çekmektedir;

10/10/2019 tarihli ve 30914 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2020-2022 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Mali Plan; fiyat istikrarı, finansal istikrar ve cari işlemler dengesinde son bir yılda elde edilen kazanımların korunup geliştirilmesi, üretim ve verimlilik, sürdürülebilir büyüme ile adaletli paylaşım temeline dayanmaktadır. Mali planda ön plana çıkan hedeflerin 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde de gözetildiği görülmektedir. 2020 yılı bütçesi, önceki yıllarda da benimsenen mali disiplinin sürdürüleceği yıl olarak da dikkat çekmektedir.

Bu dönemde vergi tahsilatında etkinliğin artırılması, kayıt dışılığın azaltılması ve kamu borçluluğunun düşük düzeylerde tutulması hedefleri de mali hedefler bağlamında oldukça önemlidir. Öte yandan Orta Vadeli Mali Planda 2020, 2021 ve 2022 ekonomik büyüme hedefleri %5 olarak belirlenmiştir. Söz konusu büyüme hedeflerine ulaşılması bu dönemde hedeflenen makroekonomik istikrarın temel dinamiklerinden birini oluşturacaktır. Ayrıca bu dönemde enflasyon hedefi de her yıl azaltılmıştır. Üç yıllık dönemde enflasyon hedefi sırasıyla; %8,5, %6,0 ve %4,9’dur. Son konusu TÜFE hedeflerine ulaşılması, son birkaç yıldır TÜFE’de görülen dalgalanmanın getirdiği olumsuz ekonomik ortamdan uzaklaşılmasını sağlayabilir. Bununla birlikte, bütçedeki kamu gelir ve gider hedeflerine ulaşmada ifade edilen büyüme ve enflasyon hedeflerine ulaşılması önem arz etmektedir.

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SAKARYA EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
SESAM

2020 yılında ithalat, ihracat farkının önceki dönemlere göre azaltılması öngörülmüştür;

2020 yılı merkezi yönetim bütçe gelir ve gider tahminleri belirlenirken ihracat ve ithalatın sırasıyla 190 ve 231,5 milyar ABD Doları olacağı tahmin edilmiştir. 2019 yılı bütçe gerekçesinde ise hedefler sırasıyla 182 ve 244 milyar ABD Dolarıydı. Söz konusu hedeflere ulaşılması halinde 2020 yılında ihracatın artacağı ve ithalatın ise azalacağı söylenebilir. Bu durum cari işlemler dengesinde belirlenen hedefe ulaşılmasının temel dinamiği olacaktır.

2020 yılında bütçe giderlerinin GSYH içindeki payının artacağı beklenmektedir;

Bütçe giderlerinin GSYH'ye oranı hedefi 2019'da %21,6 idi. 2020 yılında ise bu oranın %22,5'e çıkması öngörülmüştür. Bütçenin ekonomik sınıflandırmasına göre 2020 yılında bütçeden en fazla payı cari transferler ile personel giderleri alacaktır. Bir önceki yıl hedefine göre, 2020 yılında cari transferler ile personel giderlerinin GSYH'ye oranının artırıldığı görülmektedir.

2020 Merkezi Yönetim Bütçesinden en fazla pay alan ilk üç kalem sırasıyla; genel kamu hizmetleri, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri ile eğitim hizmetleridir;

Genel kamu hizmetlerinin içinde; yasama ve yürütme organları, finansal ve mali işler, dışişleri hizmetleri, dış ekonomik yardım hizmetleri, vb. hizmet kalemleri yer alırken, Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin içinde ise; hastalık ve malullük yardım hizmetleri, yaşlılık yardımı hizmetleri, dul ve yetim aylığı hizmetleri, aile ve çocuk yardımı hizmetleri, işsizlik yardımı hizmetleri, vb. hizmet kalemleri yer almaktadır.

En yüksek vergi tahsilatı yine KDV'den;

2020 merkezi yönetim vergi gelirleri içinde en yüksek payın 215 milyar 868 milyon TL ile KDV (ithalde+dahilde) olması öngörülmüştür. KDV'yi sırasıyla; Gelir (182 milyar 121 milyon TL), ÖTV (175 milyar 175 milyon TL), Kurumlar (89 milyar 393 milyon TL) ve Harç gelirleri (29 milyar 550 milyon) izlemektedir. 2000 yılından beri vergi gelirleri içinde en yüksek pay KDV'ye aittir. 2020 yılında da bu durumun devam etmesi öngörülmüştür. Diğer

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SAKARYA EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
SESAM

tarafından 2003-2017 döneminde KDV'yi ÖTV takip etmiştir. Ancak 2018, 2019 (tahmin) ve 2020 (tahmin) yıllarında gelir vergisi tahsilatının ÖTV'yi geçtiği görülmektedir. Son üç yıldır gelir vergisinin tahsilatının ÖTV'yi geçmesi ülkemizde sürekli tartışılan vergi adaleti konusuna olumlu katkı yapabilir.

Vergi adaletinin güçlendirilmesi ve vergi tabanının genişletilmesi hedefleri oldukça önemlidir;

2020 Merkezi Yönetim Bütçesinde Gelir politikası kapsamında; vergi tahsilatında etkinliğin artırılması, gönüllü uyumun teşvik edilmesi ve uyum maliyetlerinin azaltılması hedefleri dikkat çekicidir. Bununla birlikte, vergi adaletinin güçlendirilmesi için etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin kademeli olarak kaldırılması ve vergi tabanı genişletilerek vergi mevzuatının sadeleştirilme hedefleri de ön plana çıkan hedefler arasındadır.

Türkiye'nin kamu kesimi borçlanma göstergeleri, birçok gelişmiş ülkeye göre daha iyi durumda;

Ekonomik göstergeler içinde en fazla dikkat çeken kamu kesimi borçlanma göstergeleridir. Bilindiği gibi Maastricht Borçlanma Kriterine göre, borç stokunun GSYH'ye oranı %60'ı aşmamalıdır. Özellikle küresel finansal krizin de etkisiyle birçok gelişmiş ülkenin borçlanma göstergesi ifade edile oranın oldukça üstünde seyretmiştir. Ülkemizde ise bu oran 2010 yılından beri %40'ın altında seyretmektedir. 2020 yılı hedefi ise %33.2'dir. Diğer taraftan, borçlanma ile ilgili diğer bir önemli gösterge kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ye oranıdır. Söz konusu oran 2009 yılında %4,8 olarak gerçekleşmişti. Bu oran 2010 yılında yüzde 2,2'ye ve 2011 yılında yüzde 0,1'e gerilemişti. 2012 yılında yüzde 0,9 olarak gerçekleşen söz konusu oran 2017 yılında ise yüzde 1,8 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında yüzde 2,5 olarak gerçekleşen kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ye oranının, Yeni Ekonomi Programı/Orta Vadeli Programda (2020-2022) belirtildiği üzere 2019 yılında yüzde 3,2 ve 2020 yılında yüzde 3 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.